

gezinshuis
com

hogeschool
Leiden

Onderzoek leefklimaat gezinshuizen

Het doel van het onderzoek is om in kaart te brengen hoe de jongeren het verblijf in de Gezinshuizen ervaren. Het onderzoek is een samenwerking tussen Hogeschool Leiden, Universiteit van Amsterdam en Hogeschool Windesheim.

Gezinshuis: Het Ellahuis

Inleiding: Het Leefklimaat

Onder het klimaat wordt de beleving van de sociale omgeving in het gezinshuis bedoeld. Het zorgdragen voor een positief leef- en werkklimaat is van cruciaal belang voor het slagen van de behandeling van jongeren. Uit eerder onderzoek is gebleken dat het leefklimaat invloed heeft op de behandelmotivatie, agressie, interne locus of control (mate waarin jongeren menen zelf verantwoordelijk te zijn voor het eigen gedrag), dysfunctionele- en criminele cognities bij de jongeren (Soeverijn, van der Helm en Stams, 2013). Hoop en perspectief zijn belangrijke elementen van een positief klimaat en leveren tevens een belangrijke bijdrage aan behandelmotivatie (Van der Helm, Wissink, Stams, & De Jongh, 2012).

Het onderzoek naar het leefklimaat bij Gezinshuis.com is uitgevoerd in mei/juni 2016. In totaal hebben 113 jongeren deelgenomen aan het onderzoek. De huidige folder bevat de resultaten van uw gezinshuis.

Beschrijving leefklimaat

Het leefklimaat kan variëren van gesloten en repressief naar open en therapeutisch. Een open leefklimaat wordt gekenmerkt door een veilige en gestructureerde omgeving, waarin er veel aandacht is voor de individuele behandeling van de jongeren, een goede sfeer heerst, de jongeren het idee hebben dat ze dingen (kunnen) leren en een goede balans is tussen flexibiliteit en controle. Bij een gesloten en repressief leefklimaat is alles tegenovergesteld. Er is dan sprake van een onevenwichtige machtsbalans, een gebrek aan wederzijds respect en een nadruk op regels en straffen. Uit diverse onderzoeken is gebleken dat een open leefklimaat bijdraagt aan een positief behandelresultaat. Een gesloten leefklimaat daarentegen kan leiden tot een afname van behandelmotivatie, meer agressief gedrag van jongeren en emotionele instabiliteit bij jongeren.

Een open leefklimaat kan bijvoorbeeld worden verkregen door: rechtvaardige regels op te stellen en die consequent na te leven, de behandeling en bejegening specifiek te richten op de individuele problematiek van de jongeren, de jongeren de ruimte geven om te laten oefenen met nieuwe vaardigheden en gedrag, aandacht te hebben voor vooruitgang van de jongeren en deze te bekrachtigen, te zorgen voor positief contact met de jongeren en een goede en open communicatie en samenwerking binnen het team.

De kwaliteit van het leefklimaat op de leefgroep kan gemeten worden met het Group Climate Instrument, ontwikkeld door Van der Helm (2011). Dit instrument onderscheidt vier elementen van het leefklimaat, namelijk *Ondersteuning*, *Groei*, *Repressie* en *Sfeer*. De antwoordmogelijkheden lopen van 1 = 'helemaal niet van toepassing' tot 5 = 'helemaal wel van toepassing'. Daarnaast is aan de jongeren gevraagd om de elementen van het leefklimaat te beoordelen met een rapportcijfer.

Groei

De schaal *Groei* verwijst naar de mate waarin jongeren het idee hebben dat ze vooruit gaan tijdens het verblijf. Dit kan worden bereikt door individuele leerdoelen op te stellen, gericht op de problematiek van de jongeren. Het is belangrijk dat de jongeren ervaren dat ze nuttige dingen leren om toe te werken naar een leven zonder criminaliteit. Voorbeeld van vragen die worden gesteld zijn: 'ik weet waar ik hier aan werk', en 'ik leer hier hoe ik buiten weer aan de slag kan'.

Ondersteuning

De schaal *Ondersteuning* heeft betrekking op de mate van responsiviteit die jongeren ervaren van de medewerkers. Het meet in hoeverre de medewerkers inspelen op de individuele behoeften van de jongeren, de mate van onvoorwaardelijke steun, een betrouwbare en respectvolle behandeling van de jongeren en de toegankelijkheid van de medewerkers. Voorbeelden van vragen die worden gesteld zijn: 'de groepsleiding behandelt mij met respect' en 'je kunt altijd bij iemand terecht met een persoonlijk probleem'.

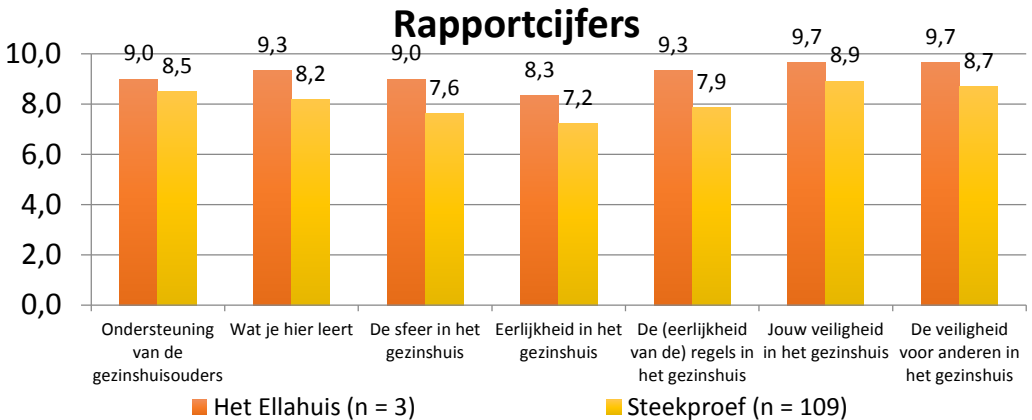
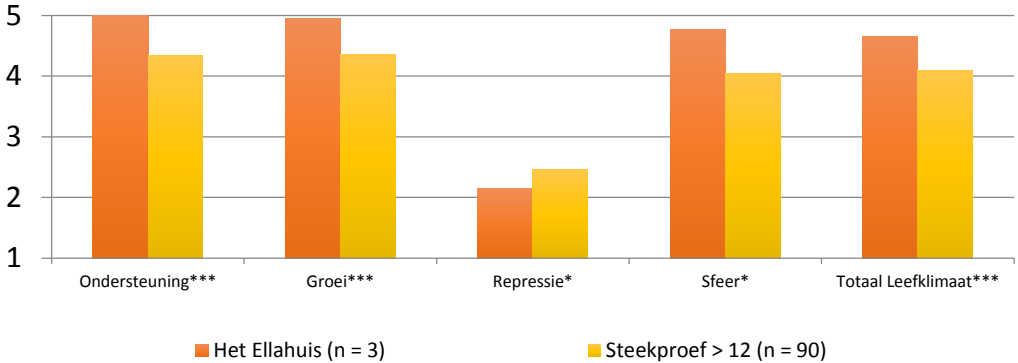
Repressie

In dit onderzoek wordt *Repressie* gezien als de mate van controle door de pedagogisch medewerkers. Jongeren ervaren een hoge mate van repressie, indien regels te streng zijn, er teveel regels zijn en/of oneerlijk of inconsequent worden gehanteerd. Hierdoor krijgen jongeren het gevoel nauwelijks bewegingsruimte te krijgen en oneerlijk behandeld te worden wat weerstand en verzet kan oproepen bij de jongeren. Ook wordt de mate van verveling meegenomen bij repressie. Tot slot is er in een repressief milieu weinig ruimte voor communicatie; er wordt niet uitgelegd waarom bijvoorbeeld straf wordt uitgedeeld en er is weinig aandacht voor emoties van de jongeren. Voorbeelden van vragen zijn: 'je moet hier overal toestemming voor vragen' en 'groepsleiders krijgen altijd hun zin'.

Sfeer

De schaal *Sfeer* betreft de mate van structuur, veiligheid en vertrouwen tussen de jongeren onderling en tussen de jongeren en de pedagogisch medewerkers. Ook wordt er gevraagd of de jongeren de groep schoon of vies vinden, en naar de inrichting van de leefgroep. Er worden vragen gesteld als: 'de sfeer op de leefgroep is aangenaam', 'ik kom op de leefgroep voldoende tot rust' en 'je kunt hier iedereen vertrouwen'.

Schaalscores

Aan het leefklimaatonderzoek hebben in totaal 113 jongeren deelgenomen: 90 jongeren van 12 jaar en ouder en 23 jongeren tussen de 8-11 jaar. Er zijn voor de verschillende leeftijdscategorieën twee vragenlijsten gebruikt die verschillende subschalen hebben, maar beide een totaalscore van het leefklimaat berekenen. De jongeren uit uw gezinshuis zijn vergeleken met de relevante steekproef, bestaande uit het totaal aantal jongeren dat heeft deelgenomen aan het leefklimaatonderzoek.

Er hebben van gezinshuis Het Ellahuis in totaal 3 jongeren deelgenomen aan het leefklimaatonderzoek. Het totale leefklimaat wordt door de jongeren als veel positiever ervaren vergeleken met de steekproef van jongeren in de leeftijd van 12 jaar en ouder. De jongeren van Het Ellahuis ervaren met name een veel hogere mate van ondersteuning en mogelijkheid tot groei. Daarnaast wordt er een iets hogere mate van sfeer en een iets mindere mate van repressie ervaren vergeleken met de steekproef.

De jongeren uit het gezinshuis hebben ook rapportcijfers gegeven aan de verschillende elementen van het leefklimaat. De jongeren van gezinshuis Het Ellahuis beoordelen alle elementen van leefklimaat van goed tot zeer goed. De jongeren zijn het meest tevreden over de veiligheid, wat er ze leren en de eerlijkheid van de regels in het gezinshuis.

Verskil ten opzichte van de normgroep:

* = klein verschil, ** groot verschil, *** zeer groot verschil

Conclusie

De resultaten van het onderzoek kunnen worden besproken aan de hand van onderstaand format. Naar aanleiding van de discussie kunnen concrete doelen worden geformuleerd waar het team de komende periode mee aan de slag kan gaan.

In gesprek over de resultaten

1. Herkennen

- Herkennen we de uitkomsten?

2. Verklaren

- Kunnen we de uitkomsten verklaren?

3. Beoordelen

- Wat vinden we van de uitkomsten?

4. Handelen

- Wat willen we behouden / welke stappen kunnen we zetten?

Aandachtpunten en doelen voor komende periode (door medewerkers te formuleren):

Onderzoek staat onder leiding van:

Peer van der Helm (helm.vd.p@hsleiden.nl)

Lector Residentiele Jeugdzorg

Expertisecentrum jeugd, Hogeschool Leiden

Zernikedreef 11, kamer C1.001

Postbus 382, 2300 AJ Leiden

+31 (0)6 4813 3745

Voor vragen over het rapport kan contact op worden genomen met:

Ferdinand Bekken (onderzoeker Hogeschool Leiden)

Bekken.f@hsleiden.nl

Rob Plessen (projectcoördinator gezinshuis.com)

R.Plessen@gezinshuis.com